

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш; а не повьмеш милости і віра не повьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Європа а Бури.

(+) Майже два роки веде світова держава Велика Британія з одним ледви воєнним корпусом Бурів війну, яка є майже одиноким прикладом в історії. Керманічі англійські, що з жадоби золота і діамантів викликали сю війну, котрих в кожній иньшій державі по численних поразках в невідготовленій політично і воєнно боротьбі потягнуто би до строгої одвічальности, заживають в Англії все ще признаня народу. Генералів, що з найбільшою легкодошностю і незнанєм воєнного положеня проголошували вже кілька раз війну покінченою, котрих в кожній иньшій державі задля їх недоспілого суду поставлено би перед воєнний суд, пообсипувано нагородами і дарами, коли тимчасом власному війську не було з чого виплатити належної єму плати, так що часть війська не хотіла так довго явити ся перед королем, для одержаня воєнних медалів, поки їм не видадуть плати. З тими нечуваними подіями вяже ся ще иньша обставина стратегічної натури, що британські завоювники оранської і трансвальської републики не лише в тих «завойованих» областях, але й у власній кольонії Капландії і Наталі церковані і ब्लюковані Бурами і обмежені в своїх руках на деякі залізничні лінії. При тім проявляє війна від самого почину многі розпорядки і міри, котрі стоять в яскравій суперечности з прийнятими культурним світом засадами воєнного права. Воєнні звичаї здичіли до того ступня, як хиба лише в 30-літній війні або в часі

Якобінських походів се бувало. Вінцем всіх британських жостокостей є відома проклямація вислуженого цивільного інженера і завоювника Судему, лорда Кітшенера, яка війшла в жите від половини вересня, котра стоячих в чесній боротьбі по зложеній присязі Бурів пятнує винятими з під права гайдамаками.

Ся проклямація належить до сих нечуваних прояв, яких чимало видала африканська війна. Але вже минувший від її оповіщення тиждень показує, що цілі заляканя Бурів зовсім не досягнуто, а навпаки спонукано їх до розпучливої оборони і відплати подібної на Англичанах, які попадають ся в їх руки.

Такі прояви важні в своїх наслідках передовсім для можливої в будучині війни. Не згадуємо вже про Китай, де ціла Европа, не виключаючи Англії, зірвала ся покарати поганців-Боксерів, що допустили ся жостокостей на європейских послах. Але се були сфанатизовані ненавистю до чужинців, зацфані культурно племена, котрі у власнім краю переступили закони міжнародного права і за се були примірно покарані. Але тут маємо діло з високоосвіченим, старшим народом культурним, з народом наверненим перед тисячу роками на християнство, що воює з иньшим християнським народом, а при тім нарушує в яскравий спосіб всі ті постанови, які безпосередно перед сею війною були на гагській мировій конференції загально прийняті навіть заступниками Великої Британії і признані ненарушимими.

Вже з починком війни в жовтні 1899 р. Англія оголосила Бурів не як воєнну сторону а яко безправних ворохобників. Ко-

лиж сі нечувані міри в цивілізованім способі воюваня не досягнули бажаного успіху, почато проганяти і полонити бурські жінки й діти а на останку палити бурські фарми. Але й сі нечувані способи не довели до успіху, а лише скріпили опір Бурів, поки під напором шовіністичних льондонських кругів не видано відомої проклямації Кітшенера.

Не лише Англія винна, але й вся Европа співвинна в нарушеню засад воєнних, а такий випадок після відомого в історії правила найде ще свого местника. Славетна сучасна гуманність, про яку стілько наговорено в Газі, показала ся пустим словом, явною неправдою. Війна з Бурами показала, що можна думати про так звані мирові змаганя супроти фарисейства нашого часу.

Торжество коропації ікони Матери Божої в Олеську.

Незвичайне релігійне торжество відбулось в Олеську д. 21. с. м. в день Рождества Пр. Богородиці. Була то коронація Матери Божої, короною привезеною Впресєв. Митрополитом, робленою в Римі, а посвяченою св. Отцем Папою Римским. Заходами теперішнього о. пароха А. Левичкого, великого ревнителя о хвалу Божу та піднесенє нашого обряда придбано для Олеської церкви перед 3 літами дві причудні ікони, малювані в Римі, а благословені св. Отцем. Одна з них: ікона св. Йоана Хрестителя, патрона церкви, а друга Матери Божої чудної краси маленьким Ісусом на руках, а над нею два ангели тримають корону. Св. Отець не лише, що сам

35)

О. Я. Кониський.

Молодий вік Максима Одиця.

(Хроїлка з давноминулого).

Матвій Насальський — родом з Пивського Поліся — був років на 4 чи на 5 старіший за Одиця. Торік він скінчив університет у Києві і пішов учителем до дітей Найдича.

— Славно ви говорили, мовив Матвій до Одиця, колиб можна було, я там би при всіх обняв і поцілував вас... Найдичови не до смаку такі змаганя, я се добре тямлю; він звик, що тут його слово вважають, яко слово непогрішимого Папи Пія; а тут — на, тобі! молода людина не згожуєть ся з його поглядами, змагаєть ся, перекидає їх! Славно! я дуже радий! і з таким тактом ви його приперли до стіни. Спасибіг вам!

Матвій стис Одицеву руку, а Одинець аж почервонів, слухаючи ту хвалу.

— Одно мені шкода, говорив далі Насальський, що тут були такі небезпечні людці, як от Звенигородський.

— Хиба він що? спитав ся Одинець, трошки заметушившись.

— Кажу-ж вам: людина він небезпечна, покльнник, доносчик...

Одинець подивив ся великими очами і пригадуючи свої змаганя з Найдичем, мовив: «Здаєть ся, я нічого такого, що придало-б ся для доносу, не говорив?

— Ніже єдиного слова...

— То й нехай собі... Але дивують мене тутешні пани: усі вони добре відають — яка гідка людина той адвокат і всі приймають його у себе.

— Бо всі боять ся його.

— Чогож вони боять ся? Ну, напр. Кащенко і той приймає.

— Боятъ ся його покльпу, його доносу.

— Та щож він донесе, напр. на вашого Найдича?

— На Найдича — звісно, ніякого політичного доносу він не вигадє, але схоже — напише, що Найдич, коли їде куди, дак часом приверне до шинку, загадає лакею винести йому в питувницю «води», а всі люде знають, що то не вода, а горілка...

— Дак щож?

— А такі вчинки не личать «благородному дворянину» і сприяють простанню в народі зневаги до панів... ну, розумієте?

— Та хтож з панів не пє; не куликає?

— Усі пють, ще й як, і всі про те знають і тут і в столиці, а про те «зневага до панів»; ну і піде тяганина...

— А вжеж нічого, колиб тутешні пани були з більшою освітою; не були-б так здеморалізовані, не були-б такими лакеями, не лебезо-

вали так перед «власть имущими». Не скажу я, щоб се правобережна шляхта була з високими та міцними підвалинами моральними, алеж все таки вона не така гнучка, як тут; там гне її сила, тут вона сама гнеть ся; там більше освіти, більше свідомости людської і національної гідности. Там люде гидують доносчиками і покльнниками; там хоч і не всі, але більшість розуміє, що всякий покльп також огидлива річ, як і донос, навіть гірше; бо доносчик ризикує, а покльнник нічим... Та й те сказати: хиба халаяволиз, лакеї розуміють моральну сторону покльпу і доносу? Яка може бути міць у халаяволиза? Лакейованя перша і найпевніша ознака підпаду морального...

— Се правда — німо промовив Одинець — але Кащенко не лакей...

— Кащенко — перебив Насальський — певний горожанин, щирый патріот, чоловік моральний, за теж і одинокий; приятелів у його нема, а ворогів, хоч греблю гати... Величезна більшість отсих гостей, що бачили ви у Кащенко, то вороги його, кожен з них радійший-б утопити його в ложці води, а всі вони цілкують ся з ним. Страшенно підупала, страшенно здеморалізувала ся і звівечила ся лівобережна шляхта.

Одинець трохи подумав і мовив:

— Чи так воно? Лівобережна шляхта дійсне зрабована до краю, але і правобережна не далека від неї, а де-в-чому і попередила її: на мою думку, ніщо так не деморалізує чоловіка, як панованя його над чоловіком же, а ми зна-

полагословив ікони, але до сего Олеській церкві надав многи відпусти та привілеї. Відповідно до сих великих ласк, які сплили з Ан. Престола на Олесько та его окресність, велично, серед кільканадцяти тисячок народа, спроваджено тоді процесіонально з о. мітратом Туркевичом на чолі, ікони з залізниці до церкви. Від сеї хвилі Олеська церков стала місцем ласки Божої, для цілої околиці, а девоція до Матери Божої олицетвореної в привезеній іконі, змагала ся чим раз більше. Нарід, що до сеї хвилі через многи віки заспокоював свої релігійні потреби в поближких латинських костелах, Підкамени та Мілятині не розуміючи чужого собі обряду і язика, наражений часто на се, що по великих трудах та коштах не було тамже кому его навіть висповідати в рідній, зрозумілій ему мові, горнув ся чим раз більше до Олеської церкви.

Тож і не диво, що при тій незвичайній девоції до Олеської Матери Божої повстала у о. пароха гадка подбати о друге торжество, о коронацію сеї ікони, котра чудним способом в тім короткім часі притягала до себе в більшій празники тисячі народа нашого обряду. Кинена гадка між народом принесла обильний плід. Жінки скидали зі себе свою одинокую прикрасу, золоті дукачі, щоби з них зробленим вінцем украсити улюблену ікону. Небавом зібрано тільки гроша, що можна було зробити не лише щиро-золоту корону, але також і жезл.

І от дня 21. с. м. приїхав наш улюблений Архипастир, щоби власноручно довершити так всіма ожидає діло. Саму коронацію попередила три-днівна місія. Духовенство цілого деканату, славнозвісне зі своєї трудолюбивости і ревности в духовній праці, зїхало ся до Олеська, щоби заспокоїти потребу вірних. Наш Архипастир, як всюди, так і ту станув на чолі цілої праці. Сам проповідав, сповідав та брав участь в богослуженнях аж до упаду майже. В навечері самої коронації треба було бачити при заході сонця нашого улюбленого Архипастира, сидячого на тисенім понад голови престолі, окруженого тисячами народа, як Він справді мов іміючий власть, розпалював людські серця своїм палким словом, загриваючи до діла над своїм спасенем. Умучений своєю півтора-годинною проповіддю, здавалось, спочине. Але де там! Посилившись скромною вечерю, сів під церквою, мов звичайний священик, щоби слухати св. сповіди потребуєчих!

В церкві через цілу ніч виставлено найсвятіші Тайни, а товни народа облягали сповідальницю, ген в глибоку ніч, аж доки о год. 3. рано не розпочала ся понтифікальна Служба Божя, котру відправив Всесвіт. о. пралат, провотар Апостольський, о. Василь Левицький, при співслуженю місцевого о. пароха та о. Дольницького з Підгорець. За сей час в Олеську був незвичайний рух. З усіх уєюдів надїжджали фіри,

або йшли ціхотою тисячі путників. Около год. 8. площа коло церкви та широкий майдан, що тягне ся від церкви, битком був заповнені народом. Приготовлено на се торжество високе шатро зі смєречини, де уставлено високий олтєр, видний навкруги та сїдалище для Архипастира. О год. 8. процесіонально вїшов в церков улюблений Архипастир, а впавши лицем перед Найсв. Тайнами, молив ся довго та сердечно. Скріпившись молитвою, встав, приступив до образу Матери Божої, котрий священики держали в руках і розпочав ся обряд коронації. По відмовленю відповідних молитов та відспіваню тропаря Празника, при отвітній формулі, вложив ВПрєосвященный вінець і скиптр на ікону. Відтак вложено ікону в рід імпровізованого бальдахма і розпочала ся процесія наоколо церкви. Священики самі несли ікону. По процесії прийшли до зробленого на дворі олтаря і тут поставили на приготіванім місци і зараз розпочала ся Архипастирська Служба Божя.

По Службі Божій вїшов на проповідальницю знаний всім великий народолюбець о. Тяпчєкєвич. Зворушений до глибини, говорив в високій настрою. Архипастир в увагому прислухував ся его словам. А вжеж кождому з нас в очках заблєсли слєзи, коли говорячи о чудесній опіці Матери Божої над руским народом, яко на живе чудо сеї опіки, вказав на сидячого Архипастира. «Гляньте! — кликав — се чоловік, що походить зі славного руского роду. Колись задля неприхильних нам, історичних обставин відпав сей рід від свого природного коріння. Але найшов ся потомок сеї родини, правдивий поклонник та почитатель Божої Матери. Она проте з любви до руского народа віддала нам Его, котрого від дитинства полюбила задля Его чеснот, щоби нас і нашу церков в тім лютім времени попровадив до лучшої будучности».

По проповіді двигнув ся величний похід з іконою в середній наоколо міста. Сотки хоругв та образів блищали та хитались в блєску прекрасного осїнного сонця. Здає ся, настало золоте время для рускої церкви. Бож як Олесько Олеськом, подібного рода величної релігійної наїфєстациї певне не було ніколи. Архипастир очікував на похід при воротах церкви. Тут відібрав він ікону, щоби передати єї, як опікунку рускої церкви. При тім мав наш Архипастир працальну бесїду, а удїливши Апостольського благословєня, розпрощав ся з народом.

Учасник.

Партийна політика і мораль.

5) Виклад др. Фр. Паульзєна.
Перевів др. Іван Копач.

З тими реальними противенствами в цілях політики лучило ся формальне противенство

лібералізму і поліційного абсолютизму, знов, немов би через долею суджену (prästabiliert) гармонію, відповідно до інтересів обох великих груп; при чім, розуміє ся, не треба зараз думати, що у кождого поодинокого члена партії рішали про становище свідомі розважали над власною користію; у поодинокого чоловіка грають в тім згляді ріжні моменти свою ролю; особистий настрій і досвід житєвий, також теоретичні виображеня і розваженя. Але взагалі беручи, рішенє між лібералізмом було значене інтересом випливаючим з загального положєня; міщанство яко пригнетена партія було ліберальне, воно жадало ограніченя поліційної власти, розширеня свободи особистої; консерватисти, яко пануюча партія, були прихильні поліційному абсолютизму в інтересі удержаня «порядку», як небудь зрештою абсолютизм державний яко такий навіть дуже противить ся істоті шляхти яко станови панів: кождий стан панів стоїть яко такий в опозиції до всемогучости державної в кождій формі, також до абсолютної монархії, яко такої, бо вона нищить «свободу» панів. В Памятниках Бісмарка видко часто і ясно дїдичну неохоту магнацкого стану до держави, до абсолютизму зрівнуючої всіх абстрактної власти державної. Але політичне положєнє зводить нераз до купи навіть противні собі тенденції: як кожда пригнетена партія яко така є конечно «ліберальна» і випиєє на своїй хоругві «свободу», свободу бесїди, праси, збору, стоваришень, бо она їх яко средств до борби потребує, так конечно склонює ся кожда пануюча партія яко така до зміцненя власти державної, передовсім же до розширеня прав поліції задля удержаня «порядку» супроти «переворотних тенденцій». Але йно партія пригнетена побідить і стане пануючою, зараз починає у неї ентузіязм до вольности озятати і з'являє ся нараз перед тим нехтованє, цїненє «порядку», як се аж надто ясно показало ся в історії ліберального горожаньства від великого звороту з р. 1866: оно вже давно призвичаїло ся глєдїти на острє виконуванє права і широкий обсяг дискретної поліційної власти проти всякого рода «проступків» з зовсім иньшими чувствами, як в 40-их і 50-тих роках. Ба й на розширенє діяльности уряду на всі сторони глєдять они сейчас иньшими очима, як лише покаже ся, що можна єї звернути в напрямі власних інтересів. *Лібералізм і абсолютизм отже — то чисто формальні категорії; хто є в посїданю власти державної, той стрємить в інтересі «порядку» єї побільшити; хто чуж є їй, той стрємить в інтересі «свободи» єї ослабити.* Соціална демократія, котра тепер живе в мріях про свободу і взагалі снить про усунєнє власти державної, не була би зовсім виїмком від правила, якби лише прийшла до панованя; ба, вона — по всякій імовірности — видїла би ся змушеною, в інтересі самозахованя, в інтересі істнуючого «по-

ємо, що крєпацтво на правому березі заведено геть ранійш ніж на лївому; а чи є там хоч один пан, щоб був перекований, що час визволити людей з крєпацького ярма?

— Там починаєть ся вже визволення, он інвентарі...

Інвентарі справді перший, хоч дуже маленький ступінь до визволення народу, алеж заведено їх з ініціативи не панів, а генерал-губєрнатора Бибикова, а друге — дякуючи Писарєву, практично тих інвентарів хрєстянам лєдвичи буде яка пільга. Нещо давно — в літку — був я у Києві і чув, що инде пани з Писарєвим так повернули інвентарі, що з них виходить хрєстянам ще гірше. Ви відаєте, що інвентарі подїлили хрєстян на категорії; вільних так званих піших: муєять вони робити на пана — що тиждня чоловіки два дні, жінки по одному дню; начеб то й нічого, а прикиньте сюди на кожно-го робочого чоловіка на рік 12 день «сгонных» та ще саме в літку, саме в жнива, далі прикиньте вісім день з двору на полагаженя панських мостів, гребель і т. ин., нарешті з кожно-го двору 24 дні на сторожу коло панського добра...

— Се все так, але принципіально... — перебив Насальський.

— Принципіально ступінь наперед.

Бесїда про визволення хрєстян і взагалі про пекучі потреби краю стояла між двома па-

робками довго, аж доки їх не покликали до чаю.

За чаєм Ганна Лукишна була якась не своя; все наче хвапила ся, щоб останні гості, Найдич з Настєю і з Насальським, швидче їхали до дому. Найдич любив їздити в ночі; а ніч виялася тиха, ясна, морозець невеликий, дорога втерта — і Найдич зараз після чаю попрощав ся і поїхав. Старєнький Ляшенко зараз же рушив спочивати.

Одинець і Ляшенчиха сидїли на канапці. Одинець, пригадавши пісню, що в той день почув від Насальського, просив Ляшенчиху записати її до зшитку.

— Яка се пісня? спитала Ляшенчиха.

— Вона проста та дуже подобаєть ся мені.

«Ой час, пора до курєня...

— Ой час, пора до домоньку» — перебила

Одинця Ляшенчиха, я сю пісню давно знаю і запишу вам.

— Запишіть, спасибіг вам, вона мені саме до речі; вона нагадує і мені, що справді час «до курєня».

— До якого? спитала ся Ляшенчиха і широкими очима кинула на його.

— Кажу-ж — до свого.

— Та деж вам курєнь?

— У Кобзарівці.

— Дак тудиж ще вам не пора...

— А другого курєня у мене нема...

— Нема? промовила вона з притиском;

а я була певна, мені здавало ся, що заким в Кобзарівку, вам би можна, не грїх би було, нашу хату вважати за свій курінь... І з отсим словом вона впила ся ясними, повними огню, очима йому в вічі... і вся почєрвонїла, а Одинець з того погляду аж затремтїв.

— Ну, давайте свою книжку, запишу пісню...

Одинець чув; що він наче не свій; Ляшенчиха не зводила з його очей і вся горїла; огонь її очей перекинув ся на Одицея, він почєрвонїв; руки йому тремтіли. Подаючи книжку, він вхопив Ганну Лукишну за руку. Горяча молада кров розлила ся по обох їм... вона не відвєла своєї руки; вони мовчки дивили ся один на одного; дивили ся весело; очі їх сьміяли ся... В обох у них свідомість розуму зникла на той мент; принаймні мовчала, не одзивала ся.

Минуло кілька годин лімої тиші; нарешті Ганна Лукишна вирвала з Одицевої руки свою руку і обіруч обвила його шию, притискаючи до лона. А Одинець припав устами до її уст.

— Моя? тільки і спроміг ся він промовити.

— Твоя, тихесенько відповіла вона.

— На міки моя.

(Дальше буде).

рядку, дати поліції і судови для побороювання «переворотних тенденцій» нечужу доси власть: бо чим слабша підстава влади, чим більше чують ся її посідачі в своїм посіданю загрожені, тим більше вони змужені й склонні, як найострійших средств уживати в цілі заховання її; хід французської революції з масовим мордованем підозріних записав се на картах історії величезними і дуже чіткими буквами.

Отже інтереси суспільних груп рішають політичний витвір партій. В борбі з собою, щоб право і konieczність своїх стремлінь доказати перед розумом, витворюють они відтак погляди і теорії, котрі становлять другий складник їх істоти, що правда, теж не маловажний: на нїм основує ся їх духовна міць і значна часть їх сили притягаючої (Werbekraft). Передовсім такими суть загальні теорії про державу і право, про їх суцність і початок, про їх підставу правну і ціль; з них, яко з конечних і загальних думок, партії розвивають свої точки програмові мов постуляти самого розуму. Природне право є найбільш звисним і найважнішим приміром такої теоретичної підвалини (субструкції) стремлінь групи, що вибиває ся до гори: з прийатої без доказів ніби бувшої і теоретично сконструованої первісної рівности і вільности всіх людей розвинули ся яко конечні консеквенції думки про державу і право, котрі опися від р. 1789. або радше ще від 1776. перейшли як загальні точки в основні державні встанови, перевертаючи існуючий становий порядок правний. Другим приміром є соціально-демократична доктрина про державу і суспільність. І ті політичні теорії мають опися знов денденцію, розвинути ся в загальну теорію історичного жита або окружити ся історіософією. І так теорія людско-історичного жита стає вкінці вихідною точкою і підставою загальної теорії дійсности, тоб то універсального філософичного систему, як се все можна тепер бачити іменно на соціально-демократичній партії, що як-раз знаходить ся в стадії живого розвою. Отже самоволя (не мимовільність), тоб то постійний і головний напрям волі групи, творить собі в погляді на світ і жите ідейну атмосферу таку, що уможливає їй побіду політичну.

(Дальше буде).

Відозва до академічної молодіжки.

Товариші!

Лишень той варт мати права, лишень той варт ними користувати ся, хто з'уміє бороти ся за права, хто з'уміє їх що дня добувати.

Кождїй одиниці полищене до вподоби, чи схоче для себе самого добувати яких прав, чи дождати спокійно, з холодною резигнацією, що її принесе судба... А є друга категория прав, які належні цілому народови і які добувати мусять собі цілий народ, коли не хоче пропасти, коли не хоче, щоби його зложили до архіву історії!

Від борби за ці права не сьміє відтягнути ся ніодна одиниця, яка хоче мати права приналежности до народа! Хто від сеї борби відтягає ся, сей сповняє зраду, яка скріпляє ворожі сили, стає зрадником, що покидає військові ряди тоді, коли він один міг рішити про побіду!

До таких прав, що за них боре ся український народ, належить і право на висшу освіту, можливість побирати університетську науку в українській мові.

І може ніяка кривда, які терпить український народ, не така велика, як ся, що весь сей народ на цілому просторі українських земель не має ніодного центра своєї висшої науки, хотїя на своїй широкій землі удержує кілька чужоземних університетів.

Замість нашого власного університету маємо хіба сурогат утравківїзму на львівському університеті!

Тому не можемо і не сьміємо перестати домагати ся основаня повного і самостійного українського університету і не перестанемо сього домагати ся, поки на галицькій землі не стане самостійний український університет.

Та як довго ми приневолені, шукаючи науки, тиняти ся по чужих університетах, як довго ми не маємо свого університету, поки ми

в числі кількох соток вплинемо ся на львівський університет, поки ми чуємо аргументи, що львівський університет — утравківїстичний університет, а всі законні постанови забезпечують нам право всіх викладів на сьому університеті в нашій рідній мові, мусимо з цілою енергією домагати ся цілковитого утравківїзованя львівського університету і признаня на ньому таких прав нашій мові, які її належать ся!

Відносини, які панують на львівському університеті, всім звисні: наша мова обмежена на двох факультетах до 5 катедр, які не обіймають навіть одної існуючої групи! Українська мова не уважана в ніяких університетських друках і бланкетах, хоч законні постанови дають можливість, щоби вона була викладовою мовою всіх предметів і щоби ми в наших зносинах з університетом не потребували послугувати ся другою мовою.

І коли такий аномальний стан задержав ся досі, так се лишень тому, що Українці-академіки зрезигнували зі своїх прав, не висловили своїх бажань, і не домагали ся признаня їхній мові сього, що її по закону належить ся.

Та такий стан дальше трівати не повинен і не може! Почуте обовязку відкликаєть ся до нашого сумління і звиває нас не дозволити, щоби до нас прилягло пятно, що нам рівнодушне се упосліджене нашої мови, що ми не вразливі на сю болочку кривду.

Товариші! Послїдний час, щоби ми зїбрали ся разом і висловили наші домаганя зглядом львівського університету, послїдний час, щоби ми зажадали признаня належних нам прав.

Тому кличемо всіх товаришів на академічне віче, яке відбудеть ся за дозволом Ректорату дня 8. жовтня н. ст. на університеті.

Товариші! Вага справи вимагає від Вас, щоби ви всі, як один муж, ставили ся на се віче! Ніяка перешкода не сьміє Вас здержати від сього! Тямте, що судба цілої справи зложена у Ваші руки і що від Вашого прибуття залежить успіх справи! Тямте, що само поважне число присутних на вічу подасть найважніший аргумент і найсильніший товчок для наших домагань, а заравом зробить конечним признане нам наших прав! Ні один товариш не сьміє відтягнути ся від участі в вічу, як не хоче вяти на себе на ціле живе пятно закиду, що його абетївенція, що його рівнодушність і недостача почутя громадських обовязків стала колодою у ніг товаришів! Ні один товариш, який хоче мати право звати ся українським академіком, не сьміє відтягнути ся від участі в вічу, бо се значить не лишень пірванє всіх зносин з товаришами, але пряма зрада святої справи!

В імя почутя наших обовязків звиваємо всіх товаришів: явіть дня 8. жовтня н. ст. у Львові.

Віче відбудеть ся на університеті ось з яким порядком:

- 1) Вступні формальности;
- 2) Домаганя української академічної молодіжки (в двох рефератах).

У вічу мають право брати участь всі звичайні слухачі і слухачки львівського університету.

У Львові, дня 27. вересня 1901.

Іван Комаринський студ. прав, *Евген Косевич* студ. прав, *Евген Бурчаківський* студ. медицини, *Всеволод Гузар* студ. мед., *Теодор Гуль*, студ. філософії, *Семь Горук* студ. філософії.

З політичного поля.

Справа маршалківства галицького союзу, як доносять з Відня, вже полагоджена. На послїдній авдієнції д-ра Кербера у цісаря, запало остаточно рішене що-до номінації гр. Андрія Потоцького. Як доносять, президент міністрів до послїдного часу був за кн. Андрїєм Любомірським, як за більше нейтральною особистостию, яка має симпатії у всіх політичних таборах. Гр. Андрія Потоцького підпірали преможні двірські впливи. Єго номінація буде оголошена ві вторник або середу.

Чеські компроміси зискали похвалу монарха. Підчас прийатя депутації міста Праги, зложеної з бурмістра д-ра Срба, віцебурмістра Фріча і кількох чеських послів, цісар висказав свою ра-

дість з заключеного компромісу між Старо- і Молодочехами, та бажав їм, щоби сей компроміс означив ся в успішній праці для краю і в парламенті. — В послїдних днях, як доносить N. W. Tagblatt, прийняв цісар також представителів скомпромісованої більшої посїлости Чехії, і висказав супроти них свою радість з сего компромісу.

Щоби пояснити єго вагу, наводимо ось які дані про відносини консервативної (чеської) і вірноконституційної (німецької) шляхти в Чехії: Курія більших посїлостей розділена на дві части: звичайну, нефідеїкомісову, і другу фідеїкомісову або майоратську. Перша має 399 виборців, а друга числить 47 виборців, в більшості німецьких, і вибирає 16 послів. При послїдних виборах німецькі (майоратські) пани застрайкували, а чеські числом 23 вибрали своїх 16 послів; в другій, немайоратській, взяло участь 353 виборців, але й тут побідили чеські кандидати 29 голосами, отже на 70 послів з більшої посїлости Німці не мали ані одного посла. Супротив того правительство доложило всіх сил, щоби чеську більшість наклонити до справедливих уступок німецькій меншості. Майоратська група, в котрій давніше мали Чехи 24 на 47 голосів, нині чеська, бо тут вже, видно, відступлено чеській родовій шляхті вільну руку. Лише в групі нефідеїкомісовій мали би обі сторони розділити ся мандатами так, щоби із числа 54 відступлено Німцям 21, а Чехам полищено 33 мандатів. На се Чехи пристали, і то є суть цілого, голосного компромісу. На тій основі в будучім праскім соїмі на 212 послів засяє Чехів: 16 консервативних дідичів, 4 єпископи, 1 ректор чеського університету і около 100 послів із сіл, міст і торговельних палат, отже чеська або автономічна партія розпоряджала би в новім соїмі більше-менше 150 голосами. З Німців увійшли би до соїму: 1 ректор німецького університету, 21 послів з більшої посїлости, а з міських і сільських громад около 70, так що Німці мали би 92 мандатів.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: гр.-кат. Евфимій, Людмили; рим.-кат. *Михайла Арх.* — В понеділок: гр.-кат. Софії, Віри, Надії; рим.-кат. Єроніма. — Ві в торник: гр.-кат. Евменія еп.; рим.-кат. Ремігіюса.

— При зміні місяця просимо наших ВП. Передплатників вирівнати залогности і відновити передплату, бо інакше будемо приневолені здержати висилку нашої часописи.

— **Полците, а отверзется вам!** Дня 26. с. м. була у ректора львівського університету д-ра Ридігера депутація зложена з акад. Теодора Гуля, Івана Комаринського і Євгена Косевича. На порушену справу відповідий на українське подання видав п. ректор порученє до урядників університетської канцелярії, що на всі поданя в українській мові мають видавати ся лишень українські відповіди.

— **Рівноправність української мови на львівському університеті.** Як доносять нинїшні пополу-днєві дневники, ректор університету др. Ридігер зарядив в короткій дорозі виданє українських друків, потрібних до впливу на університет і тим самим вже а рїгїорі сповнив часть жадань наміреного віча українських академіків.

— **3 товариства ім. Котляревського у Львові.** Засіданє Виділу відбуде ся ві вторник дня 1. жовтня с. р. о 7. год. вечером в льокалі товариства «Руска Бєсїда».

— **3 гімнаст. товариства «Сокол» у Львові** пишуть нам: Ферії в «Соколі» скінчили ся. Вправи членів розпочинають ся дня 1. жовтня в днях як давїйше т. є. ві вторник, четвер і суботу від 7—8. год. вечером. Наука боробництва відбуває ся в тих самих днях, що вправи, від год. 1/2, 7—7. О год. 8. відбувають ся вправи до вільні. Вправи учеників розпочали ся вже дня 15. вересня, записувати ся ще можна до дня 15. жовтня. Вписи так членів як і учеників відбувають ся щоденно від год. 7—8. вечером в «Соколі» ул. Підвале ч. 7. За Старшину: *Др. Гукевич*, за голову; *Денис Кушника*, справник.

— **В Коломиї** відбуде ся в неділю дня 6. жовтня в великій салі «Народного Дому» торжественне отворенє популярно-наукових відчитів з отсею програмою: 1. Вступне слово вигодосить проф. І. Р. — 2. Федькович-Нїжанковський: «З округків», відспїває хор «Боїна». — 3. Д'Єнко: «Што чути», відспїває хор «Боїна». — 4. Франко: «Каменярі», виголосить дбр. Л. П. — 5. Вахлянин: «Гурра у бій» (з опери «Купала»),

відспіває хор «Бояна». — 6. «Про звізди», відчит, виголосить проф. І. В. — 7. Закінчене виголосить дбр. Я. В.

— Вписи на університет у Львові почали ся дня 22. с. м., а кінчать дня 7. жовтня с. р.

— Вписи на львівську техніку тривають від дня 1. до 7. жовтня с. р. Вступні іспити у геометрії і рисунків від 1. до 4. жовтня.

— Осторога перед еміграцією до Сао Павльо. Австрійському міністрови внутрішніх справ доносять з Бразилії, що правительство бразилійського стану Сао Павльо поручило своєму комісареви для еміграційних справ в Генуї, щоби лише тим емігрантам дозволив їхати, котрі викажуть ся свідомством генерального австрійського консула в Генуї, що в Сао Павльо мають забезпечену роботу на плянтаціях кави.

— Видіти товариства ім. Котляревського просить всіх Членів Товариства врівняти залагаючі вкладки, а заравом звертає ся з горячою прозьбою до всіх Добродіїв, що зволили прийняти в розпродажу блокни з цеголками на будову руского театру, прислати зібрані ними гроші. Речинень розпродажі цеголок, дозволений ц. к. Намісництвом, кінчить ся вже за кілька місяців, а доси в числаних цеголок на квоту 5.000 корон вилинуло до каси Товариства ледви 70 К. Ся квота не покрила навіть видатків на друк і розсилку цеголок. (Адреса: Українсько-руське драматичне Товариство ім. Івана Котляревського у Львові, Ринок ч. 10, П пов.).

— Іменованя. Міністер зеланиць іменовала К. Пайонка начальником стації в Новім Санчі і переніс І. Гольденберга зі Львова до Триєсту, В. Кубіка з Тарнова до Букачовець, Е. Новобільського з Коломиї до Станиславова.

Міністер просвіти іменовав професора, Казимира Брухвальського, повітовим інспектором в IX кл. ранги для міського шкільного округу у Львові.

— До рускої гімназії в Коломиї вписало ся сего року учеників: До приготавляючої класи 39, до I-ої 106 (в двох відділах), до II-ої 74 (в двох відділах), до III-ої 60, до IV-ої 45, до V-ої 29, до VI-ої 31, до VII-ої 23, до VIII-ої 19, разом 426.

— З Черновецького університету. Ректором університету на 1901/2 рік вибрано проф. д-ра Омеляна Воюцького; деканами: на богословським відділі проф. Евзевія Поповича, на правничім відділі проф. д-ра Евзевія Ерліха, і на філософичнім відділі проф. д-ра Кароля Зелінку.

— Баварський король Отто — як доносять з Монахова — понав в крайню невилічимий стан божевільности. Король перебуває тепер на замку Фірстенрід. В останніх часах він нічого не говорить, лише співає піснюку: «Не вір жінчині».

— Дрібні вісти. Командант перемиского кор-

пусу ген. Антін Гальгочи буде дня 30. с. м. святкувати 50-літній ювілей своєї військової служби. — Нові місцеві листові картки появили ся в почтовім обороті. Они є жовтої краски. — В середу страчено в Коломиї Михайла Надурака, засудженого на кару смерти за вирізання цілої жидівської родини. — В Золочеві лютує шкарлатина, в наслідок чого староство замкнуло дня 25. с. м. народні школи і три найнижші класи гімназійальні.

Телеграми.

Відень, 28. вересня. Нині пополудни відбуде ся кабінетова рада, на якій обговорить ся остаточню проект організації центрального уряду для будови водних доріг.

Відень, 28. вересня. З Берлина доносять, що цар запросив цїсаря Вільгельма на лови в Спалі і цїсар Вільгельм обіцяв ся. З доброго жерела зачувати, що цар звернув ся з таким запрошенням і до цїсаря Франца Йосифа. Однак не відомо, чи і коли наш монарх поїде туда.

Рим, 24. вересня. Вчорашні вечірні дивенки доносять, що Св. Отець захорував на катар кишок. Стан Св. Отця є дуже поважний.

Відень, 28. вересня. «N. fr. Presse» доносить з Риму, що Папа римський є вправді хорий і не покидає комнат Ватикану, але его стан не будить жадної тривоги.

Відень, 28. вересня. Людова німецька партія ставить кандидатуру пос. Баєрлього на І. віцепрезидента палати послів на місце Прадого.

Рєка, 28. вересня. Один англійський полковник прибув сюда в переїзді до Будапешту. Задачу его є вивідати ся, котрі угорські, купелеві місцевости були би відповідні для прийнятя на курацію 1200 англійських офіцїрів.

Льондон, 28. вересня. В п'ятницю виповість середно-американська республіка Венецуєла війну Колумбії.

Новий Йорк, 27. вересня. Чолгоша стратять дня 28. жовтня за помочию електрики в місті Авбурн, де его вчєра привезено до державної в'язниці. Перед брамою в'язниці товпа кинула ся на убійника і тяжко его побила. Полїція лєдво змогла его оборонити. Чолгош заявив перед сторожами, що жалує свого діла і жаль ему вдови по президенті.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

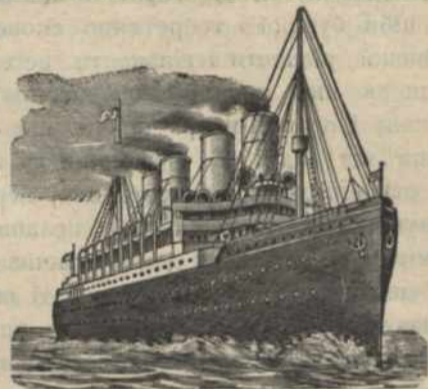
Небувала, сензацийна програма!

від 16. до 30. вересня 1901.

При співучасті військової музики 80. п. п.

1) Bonnety, з тресурою 100 звїрять. 2) Du Cane Trio, сензацийний акт воздушний з зеркальними рефлекторами. 3) The Wheelers, найкомічнійші американські біциклїсти. 4) Soeurs Fernando, музична атракція, fin de siecle. 5) Les sadiuettes, ексцентричні дуєтистки. 6) Орхестра і режисмограф. 7) Bianca, артистична артистка на трапезі. 8) Richardo з Сальвін, містичний електричний кіш цьвітів. 9) Risa Bardi, лірична співачка. 10) Elvira, еквілібристка і трансформация на ливві. 11) The Gelins, ексцентрична комічна пантоміна.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і свята два представлення. Щоп'ятниці High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Ц. к. концесіоноване

Бюро подорожи і експедиційне

Софії Бєсєдєцкої

ОСЬВЕНЦІМ, ДВОРЕЦЬ

продає

окоужні білєти залїзничі, корабельні карти I-шої і II-ої класи, та межипокладові карти для виселєнцїв до Америки.

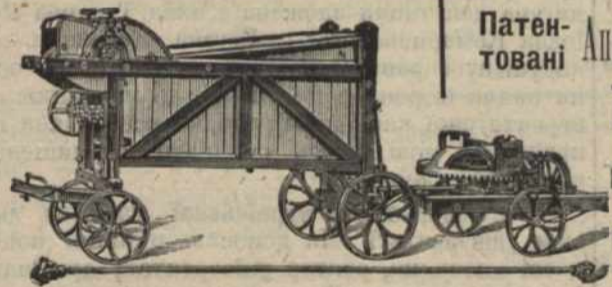
5-12.

— Проспєкти даром і оплатно. —

Признані за найлучші

Сталеві плуги 1-2-3- і 4-класові

Бороши до лук та моху складові і діагональні. Валки Обручкові, гладкі і сталеві

Патентовані „Молотїльні“ оборотні і обручкові, ручні, кератові і парові; на керати від 1—6 коний.

Самодїльні патентовані „Сифонїя“ сикавки до вищєня мшиць на виноградї, ріпаку та земної блошки.

Сїчкарні системи Млинки до шротования, та до краєня бураків.

Ручні праси до сїна та соломи

постійні і до переносєня

як також всякі иньші господарські машини.

виконують і доставляють після найновїшої системи

PH. MAUFARTH & Co.

ц. і к. уприв. фабрика машин рїльн., відливарня залїза і парова кузня.

у Відни, II. Taborstrasse Nr. 71.

Заснована в 1872 р.

750 робїтників.

Відзначена 400 золотими, сїрїбними і бронзовими медалями на всіх бїльших виставах.

Вичерпуючі каталоги і численні письма з признанєм — даром.

заступці і відпродавці пожадани.

4-0

Хто ще не читав

ФРАНЦА МЕШКА:

Драма на селі

цїна 70 сот.

і того самого автора: НАГУЛА

цїна 30 сот.

оповїданя з житя Словїнцїв в перекладї І. Кузїва

нехай як найскорше замовить сї двї книжочки в Наук. Товар. ім. Шевченка, ул. Чарнецького 26, або в Ставропїгїйській Книгарни ул. Руска у Львові.

Вїєлякі КУПОНИ вильсовані цїнні папері видачує без потрученя провїзїї або копїтїв Контора вимїни ц. к. упр. гал. акц. БАНКУ Гїпотечного.